

Deltaplan
Agrarisch
Waterbeheer

Jaaroverzicht 2023

www.agrarischwaterbeheer.nl

UNIE VAN
WATERSCHAPPEN

Ministerie van Infrastructuur
en Waterstaat

Ministerie van Landbouw,
Natuur en Voedselkwaliteit

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Van idee tot project: DAW regiocoördinator of Kennismatcher denkt mee

Samen met boeren ideeën uitwerken tot concrete projecten, dat is wat een regiocoördinator doet. Door de dialoog tussen boeren en waterschap en/of provincie te faciliteren, ontstaan vaak praktische ideeën. Aan de regiocoördinator de taak om deze ideeën uit te werken door de juiste mensen te verbinden, de financiering erbij te zoeken en het tot uitvoering te brengen met boeren. Naast de regiocoördinatoren zijn binnen het DAW Kennismatchers actief. Kennismatchers willen kennis op maat op het boerenerf krijgen. Zo kunnen boeren, tuinders of telers weloverwogen en gericht maatregelen nemen op gebied van schoon en voldoende water en een gezonde bodem met oog voor een optimaal bedrijfsresultaat.

Het draait om de dialoog

De boerenpraktijk rond agrarisch water- en bodembeheer gaat past echt leven als je het zelf in het veld of akker ziet, ruikt of voelt. Dat is waarom het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer boeren, tuinders, erfbetreders, beleidsadviseurs en bestuurders meeneemt op gezamenlijke veldexcursies. Hiervoor hebben we de Waterkaravaan, onze eigen bus, beschikbaar. De DAW Waterkaravaan maakte vorig jaar 13 ritten door het land.

Samenkomen, samen verder

Naast het goede gesprek met elkaar aangaan tijdens (regionale) DAW Waterkaravanen hielden we eind vorig jaar de landelijke DAW Dialoog Dag. Onder de titel 'samenkomen, samen verder' troffen boeren, waterbeheerders van ministeries, provincies en waterschappen, erfcoaches en kennisinstellingen elkaar.

Na een korte terugblik op 10 jaar DAW gingen de deelnemers uiteen voor een ronde langs 5 praktijkverhalen uit het heden, waarbij ervaringen werden gedeeld en vragen werden gesteld. Daarna gingen de gesprekken verder aan 20 dialoogtafels, waar aan de hand van 5 thema's diepgaand werd gesproken over de aanpak van agrarisch water- en bodembeheer in de toekomst. De waarde van een goede dialoog werd nog eens benadrukt tijdens deze dag.

Neem contact op met jouw
DAW regiocoördinator of
Kennismatcher via deze QR-code.

Hoe bereiken we de boer?

Terwijl de ene boer inspiratie haalt uit een video over druppelirrigatie, leest de ander liever een artikel hierover of bekijkt het graag in de praktijk tijdens een veldexcursie of op een DAW Demobedrijf. Via het DAW Kennisprogramma en diverse communicatiekanalen kunnen boeren en tuinders op verschillende manieren kennis, informatie en praktijkervaringen vinden. Een overzicht van de aantallen vind je hieronder en hiernaast.

24.500

Bodemscheurkalenders
verspreid onder akkerbouwers
en melkveehouders

19.263 Paginaweergaven **25** Artikelen

Kennispartnerschap met Agrio
Media - artikelen en/of video's
op Akkerwijzer.nl en Melkvee.nl

21
Velddemo's in samenwerking
met loonwerkers

24

DAW Demobedrijven

830 Bezoekers

25 Bijeenkomsten bij
Demobedrijven

10 Regionale
Bodemteams

145 Bodemadviseurs

872 Bodemadviezen

37.395
Websitebezoekers

148
Nieuwsberichten

676
LinkedIn volgers

63.406
Mensen bereikt

465
X volgers

60.695
Mensen bereikt

+194
Abonnees

87
Video's op kanaal

2.800 uur
Kijktijd

24
Video's gepubliceerd

10
Nieuwsbrieven

807
Ontvangers per brief

72.400 Weergaven

jan

Adviseren

Experts ondersteunen boeren met hun kennis, ervaring en netwerk

Leg ik drainage aan of een boerenstuw? Waar begin ik als ik erfafspoeling wil aanpakken? Omdat je niet overal een expert in kunt zijn, biedt het DAW een breed spectrum aan advies en ondersteuning aan.

Zo gaan in Overijssel en Gelderland gebiedsmakelaars in gesprek met boeren die geïnteresseerd zijn in het nemen van bodem- en watermaatregelen. De gebiedsmakelaars koppelen hun kennis, ervaring, netwerk en investeringsregelingen aan het plan van de boer. Eenzelfde werkwijze kennen de erfcoaches van de landbouwportalen Noord-Holland en Rijnland. Daarnaast kunnen boeren een beroep doen op regionale bodemadviseurs van het DAW.

Meer met minder

Duimpjes en discussie door campagne emissiereductie

Akkerbouwers activeren om emissie van gewasbeschermingsmiddelen via erf, perceel of drift te verminderen. Met dat doel deelden Brancheorganisatie Akkerbouw, DAW en LTO Nederland kennis, tips en ervaringsverhalen via social media en vakmedia. De campagne #Emissiereductiesprint zorgde online voor duimpjes en discussie. Actie op emissiereductie blijft nodig: voor de waterkwaliteit en voor behoud van het middelenpakket.

Hedwig Boerrigter, DAW Kennismatcher Akkerbouw: "Het is een verantwoordelijkheid van alle boeren en tuinders om letterlijk het middelenpakket uit de sloot te houden. Iedere druppel die in de sloot terecht komt is er één te veel."

voor de campagne
#Emissiereductiesprint

150.000 weergaven
25.000 interacties

feb

mrt

Investeren

166 Groningse boeren investeren in bodem- en waterkwaliteit

In het DAW-project 'uitvoeringsstimulans ten behoeve van de bodem- en waterkwaliteit' in Groningen hebben 166 boeren geïnvesteerd in duurzame maatregelen. Het project is een gezamenlijk initiatief van het waterschap Noorderzijlvest, provincie Groningen en LTO Noord.

Het project maakt duidelijk dat boeren bereid zijn om flink te investeren in het toekomstbestendig maken van hun bedrijf. Het vinden van de nodige financiën kan een uitdaging zijn en dan dragen subsidies bij aan de haalbaarheid. De meeste interesse was er in precisiebemesting. Daarna volgde de combinatie van een schoffel/ onkruidwieder en een strokenfrees/ zaaimachine.

Laten zien

In de 'keuken' kijken bij collega's

Boeren nemen het liefst een kijkje in de 'keuken' bij hun collega's. Daar speelt het netwerk van DAW Demobedrijven op in. Als DAW Demobedrijf vertellen agrarische ondernemers over hun aanpak op het bedrijf en delen hun praktijkervaringen. Een combinatie van inspiratie en informatie over bijvoorbeeld duurzaam bodembeheer. Melkveehouder Geert Stevens uit Holten is zo'n DAW Demobedrijf. Hij deelde in verschillende (veld-) bijeenkomsten zijn ervaringen met een boerenstuw. Zijn doel is meer gewasopbrengst en efficiëntere beweiding. Dat doet hij in combinatie met meer gebruik van kruidenrijk grasland, om zo de bodemkwaliteit te verbeteren.

apr

mei

Inzicht

Deze Overijsselse melkveehouder gaat door met de maatregelen

Twee loonbedrijven en zes melkveehouders uit Overijssel zaten in het project 'Lonend Werken', waarbij de loonwerker meer zeggenschap krijgt over de ruwvoerwinning en grondbewerking bij de melkveehouder. In het DAW-project werd drie jaar onderzocht wat een intensievere samenwerking tussen loonwerker en melkveehouder betekent. Het levert een betere ruwvoerqualiteit op, een betere benutting van nutriënten en er wordt 37 procent minder kunstmest gebruikt.

Melkveehouder Hans van Eerde: 'De grootste winst zit 'm wat mij betreft in meer inzicht in mijn bedrijf en percelen. Dus ook na dit project wil ik investeren in kennis, dat is het zeker waard.'

Delen

Vele velddemo's zorgen voor kennis en inspiratie

Kennis uitwisselen en inspiratie bieden. Dat is het doel van de velddemo's die georganiseerd worden in samenwerking met loonwerkers. Vragen als 'hoe voorkom ik bodemverdichting, met welke machine werk ik mijn groenbemester het beste onder en welke gewassen zorgen voor een betere nutriëntenbenutting' worden beantwoord.

De velddemo's bieden boeren inspiratie om te werken aan het verhogen van opbrengstresultaten, goed bodembeheer, toepassen van passende mechanisatie, teeltaanpassingen en slimme gewaskeuzes. Van diverse velddemo's zijn zeer goed bekeken video's gemaakt, die komende jaren online opnieuw onder de aandacht kunnen worden gebracht.

jun

jul

Massa maken

Extra stimulans met de DAW Impulsregeling

In juli 2023 werd de DAW Impulsregeling opengesteld. Deze subsidieregeling regelt aanvullende financiering voor agrarisch waterbeheer, waar waterbeheerders en agrariërs samen aan werken. 'Een extra stimulans om te werken aan schoon, voldoende en gezond water', zegt Meri Loeffen, DAW-programmamanager.

De DAW Impulsregeling kan veelzijdig ingezet worden. Denk bijvoorbeeld aan de opzet van een gebiedsgerichte aanpak, monitoring of het ontwikkelen of delen van kennis en het geven van advies. Of om de eerste aanzet tot samenwerking tot stand te brengen. Aanvullend kunnen middelen uit provinciale investeringsregelingen en/of GLB-openstellingen worden ingezet.

Versnellen

Tweede editie van de Landelijke Bodemteamdag

Ruim 70 bodemadviseurs verzamelden zich in Dronten voor de tweede editie van de Landelijke Bodemteamdag. De bijeenkomst bood bodemadviseurs een unieke gelegenheid om kennis uit te wisselen en levendige discussies te voeren over bodembeheer. Een belangrijk onderdeel was het voeren van een open dialoog tussen onderzoekers, adviseurs en boeren.

Gera van Os, lector duurzaam bodembeheer, benadrukt op de Bodemteamdag: 'Dialogo biedt de mogelijkheid om kennis te delen en beter op elkaar af te stemmen, wat essentieel is voor een succesvol bodembeheer'. Er zijn veel ideeën en onderwerpen verzameld waar de bodemadviseurs mee aan de slag kunnen.

aug

606
Aanmeldingen

sep

Metten geeft inzicht

Uitkomsten metingen vraagt om verdieping in Limburgse aanpak

Binnen het Limburgse project Duurzaam Schoon Grondwater (DSG) zijn de resultaten van 500 N-residu metingen gepresenteerd tijdens een tweetal bijeenkomsten. De metingen zijn het afgelopen jaar door heel Limburg uitgevoerd.

Adviseur DSG, Koen van Didden, vertelt dat de uitkomsten van de metingen zeer uiteenlopend zijn. 'Op het ene perceel is de gemeten reststikstof heel laag, op andere percelen juist weer heel hoog. Tijdens de bijeenkomst zijn we ingegaan op de mogelijkheden om de reststikstof in de toekomst te verlagen'. Van Didden doelt daarmee op maatregelen rondom bemesting, tijdstip van bemesting en teeltmaatregelen.

okt

Inspiratie

Lancering online cursus over groenbemesters

In september werd de nieuwe, online cursus over groenbemesters gelanceerd voor akkerbouwers en melkveehouders. Op hoofdlijnen komen de soorten groenbemesters, hun eigenschappen en de voor- en nadelen aan bod. Hoe je tot een keuze voor een groenbemester kan komen, wordt ook behandeld. Naast uitleg is de cursus ook interactief met filmpjes, vragen en stellingen.

Deze cursus duurt een uur(tje), is gratis en boeren kunnen dit in hun eigen tempo en tijdstip volgen op hun smartphone of computer. Inmiddels hebben al 600 boeren en tuinders de cursus over groenbemesters gevolgd. De cursus wordt in 2024 uitgebreid met drie verdiepende modules.

nov

Energie

DAW Dialoog Dag – bevlogen en betrokken

De energie was voelbaar op de DAW Dialoog Dag! Betrokkenen bij agrarisch waterbeheer in Nederland kwamen op deze dag bij elkaar. De bijeenkomst markeerde tien jaar Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Boeren, waterbeheerders van ministeries, provincies en waterschappen, erfcoaches en kennisinstellingen troffen elkaar onder het thema 'Samenkomen, samen verder'.

Wat een bevlogenheid en betrokkenheid was er te zien en te voelen. Het geeft de DAW-medewerkers heel veel ideeën en energie om verder met het DAW aan de slag te gaan, om zo de agrarische sector te ondersteunen bij het verbeteren van de waterkwaliteit en duurzaam bodembeheer.

Samenwerken

Samenwerkingsovereenkomst DAW Fryslân een feit

Tijdens de DAW Waterkaravaan zetten vertegenwoordigers van de provincie, wetterskip en LTO Noord hun handtekening onder de nieuwe Friese samenwerkingsovereenkomst van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer. Met de ondertekening bevestigen de partijen gezamenlijk te blijven werken aan voldoende en schoon oppervlakte- en grondwater in de provincie Fryslân. De toenemende droogte en verzilting in Friesland en de verscherpte richtlijnen vanuit de overheid maakt samenwerken aan bodem- en wateropgaves essentieel. Met nieuwe projecten, financiële middelen en een gebiedsgerichte aanpak kunnen boeren en tuinders passende bodem- en watermaatregelen nemen.

dec